

ikke sker noget, som var i strid med, hvad Folketinget faktisk ønskede. Burde det ikke være et tilstrækkeligt grundlag for ministeren? Faktisk har vi set, at der skete nogle sammenlægninger.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen): Nej, det var ikke tilstrækkeligt, at der var en sådan hensigtserklæring, og det er derfor, vi nu lovgivningsmæssigt skaffer os den nødvendige hjemmel.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Jeg vil godt lige bede ministeren om at kommentere problemet med, at den nuværende hf-lov har en paragraf, som altså giver mulighed for, at man alligevel kan komme ud i en situation, hvor nogle vil sige, at den lov giver os mulighed for det. Jeg er helt enig med ministeren i, at vi ikke havde sikret os, da vi vedtog loven i sin tid; vi troede bare på de gode hensigter. I bekræftende fald er det vel nødvendigt at ændre den hf-lov, og i benægtende fald hvor er så den sikkerhed, for den vil jeg gerne have?

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen): Jeg mener, at sikkerheden er der, men for at være helt sikker, så vil jeg gerne belyse spørgsmålet under udvalgsarbejdet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 139: Forslag til lov om ændring af lov om statens uddannelsesstøtte. (Supplerende stipendium til ph.d.-studerende i forbindelse med studierejser i Danmark, fribeløb m.v.).

Af undervisningsministeren (Ole Vig Jensen). (Fremsat 13/12 95).

Sammen med denne sag foretoges:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 132: Forslag til lov om ændring af lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten (ligningsloven). (Ph.d.-studerendes studierejser i udlandet m.v.).

Af skatteministeren (Carsten Koch). (Fremsat 13/12 95).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Lis Greibe (S):

Rom blev ikke bygget på én dag, og problemer løses ikke altid så hurtigt som ønskeligt. Den 1. januar 1993 trådte ph.d.-reformen i kraft, og allerede dengang blev der gjort opmærksom på nogle problemer, der ville opstå ved at ændre forskerstuderendes status fra at være overenskomstsmæssigt ansatte til at blive SU-stipendiater.

For knap et år siden afholdt Forskningsudvalget og Uddannelsesudvalget en høring om ph.d.-reformen, og heldigvis fremkom her megen positiv omtale af de intentioner, der lå bag reformen. Man mente fortsat, at der hermed var skabt mulighed for at styrke dansk forskning.

Som arrangører af denne høring var vi helt bevidste om, at det var nødvendigt at opdele høringen, således at de kvalitetsmæssige vurderinger af uddannelsen ikke druknede i skatteproblemer og andre praktiske problemer. Denne opdeling lykkedes næsten, men næppe var der åbnet for debat af de praktiske problemer, for frustrationerne og aggressionerne blev luftet.

En lang række af de påpegede problemer var allerede belyst i rapporter dels fra Rektorkollegiets administrationsudvalg, dels fra Forskerakademiet. På en række punkter er der allerede indført særregler for ph.d.-studerende, som kompenserer for nogle af de uheldige virkninger.

ger ved at være en hybrid mellem at være ansat og studerende.

Men uanset hvor meget vi forsøger at lappe på kludetæppet, så må vi erkende, at vi fortsat vil stå med uløste problemer og med et system, der er blevet unødigt kompliceret og uigennemskueligt. Der blev i ph.d.-reformen lagt stor vægt på, at der i studieprogrammet indgår et studieophold i et andet forskningsmiljø, og at det er ønskeligt, at de studerende henlægger mindst et halvt år af forskerperioden til udlandet. Økonomiske problemer hermed må ikke spærre for dette vigtige tiltag.

L 132 og L 139, som er til første behandling i dag, er en foreløbig løsning af påpegede skatteproblemer i forbindelse med studierejser i Danmark og i udlandet. Inden for visse rammer kan ph.d.-studerende med en ændring af ligningsloven skattefrit modtage beløb fra deres uddannelsesinstitution til dækning af udgifter til studieophold, og med en ændring af SU-loven gives supplerende stipendium som kompensation for skattebetaling for udbetalte rejseudgifter og selve det supplerende stipendium.

I Socialdemokratiet lægger vi vægt på, at vi i dag behandler midlertidige ændringer i lignings- og SU-lovene. I lovenes bemærkninger pointeres, at der skal optages forhandlinger med AC med henblik på en ændring af de ph.d.-studerendes status til en fremtidig overenskomst-mæssig ansættelse som lønmodtagere. Formuleringen i de to lovforslag er desangående lidt nuanceret, men målet for os er snarere »tilstræbes«, som det er formuleret i L 132, end »overvejes«, som er formuleringen i L 139.

Vi forventer, at alle kræfter sættes ind på, at der ad forhandlingens vej dermed kan sættes punktum for den efterhånden årelange kritik. Debatten har til tider udløst en spillet pingpong mellem involverede ministerier, men med dagens to lovforslag løfter de to ministerier i flok og lægger samlet op til et fælles mål: overgang til lønmodtagerstatus.

Ud over ovennævnte foreløbige ændringer af lignings- og SU-lovene er der som konsekvens af finanslovforliget i SU-loven foreslået en forhøjelse af grænsen for de studerendes egenindtægt på 1.000 kr. pr. måned.

Med disse bemærkninger støtter Socialdemokratiet lovforslagene L 132 og L 139.

Formanden:

Vil hr. Jacob Buksti have del i partiets taletid?

Jacob Buksti (S):

Ja, når formanden så indtrængende anmoder om det, skal jeg gøre følgende bemærkninger: Jeg vil gerne understrege, at når Socialdemokratiet kan medvirke til ændringen af ligningsloven, som behandles her, så er det helt afgørende, som det blev understreget af fru Lis Greibe, at det klart og utvetydigt slås fast, at der er tale om en midlertidig ordning, og at der optages forhandlinger med AC med henblik på en ændring af ph.d.-studerendes status til en fremtidig overenskomstansættelse som lønmodtager med virkning fra næste overenskomstperiode, der starter 1. april 1997.

Når det er afgørende for os, er det, fordi vi for det første her som i en lang række andre diskussioner mener, at det er en uting, at man tror, at alle mulige særgruppers særlige problemer skal løses over skattesystemet. Vi mener, det er imod selve ånden i skattereformen, som netop tilstræber neutralitet og ligebehandling af alle indkomstarter, fordi det kun er derved, at man kan opnå den enkelhed og gennemskuelighed, som er selve reformens hovedformål.

For det andet hænger det sammen med, at vi ikke mener, de skattemæssige problemer er de eneste problemer, ja, vi mener faktisk knap nok, at det er de vigtigste problemer, som knytter sig til hele den eksisterende ph.d.-ordning. Vi mener, at det handler om hele ordningens generelle status, og hvorvidt den er attraktiv for færdige kandidater i forhold til alternative ansættelsesmuligheder.

En ændring til lønmodtagerstatus vil derfor efter vores opfattelse være et vigtigt og afgørende skridt til at sikre forskeruddannelsen status og kvalitet på et varigt og holdbart grundlag.

Derfor har vi fuld tillid til, at finansministeren i forhandling med AC vil kunne finde frem til en løsning, som sikrer disse ting. Udgangspunktet er derfor, at man får en lønmodtagerstatus i fremtiden og dermed en skattemæssig ligestilling med alle andre lønmodtagergrupper inden næste overenskomstperiode. Vi har derfor også noteret os, at den midlertidige løsning udløber i 1997.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jeg synes, det er positivt at høre Socialdemokratiets melding på det her spørgsmål, men der er

noget, jeg ikke kan forstå: Hvorfor tager Socialdemokratiet ikke en dyb indånding og bider til bollen med det samme? En forhandling med AC kan vel næppe tage et par år. Det er vel noget, der kan klares på et par måneder, vil jeg tro. Så jeg undrer mig egentlig over, hvorfor man fra Socialdemokratiets side med den holdning, man ellers lægger frem her, ikke simpelt hen bider til bollen og siger: Jamen nu begynder vi ikke at lave et eller andet fusk. Nu går vi i gang.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Det er til hr. Bruno Jerup. Jeg er lidt overrasket, for sagen er jo den, at det er AC, der selv har ødelagt det her i sin tid. Vi var langt inde i de her forhandlinger for nogle år siden, og lige pludselig indgik AC en overenskomst med finansministeren, der gjorde, at ph.d.-studerende ikke kunne få lønmodtagerstatus. Så sad vi med den, så sad vi i suppedasen, og det er de problemer, vi nu skal rydde lidt op i med de to forskellige lovforslag – forhåbentlig i løbet af den næste times tid.

Jeg synes selv, det er ærgerligt, men det er vigtigt at være opmærksom på, at det her faktisk er AC's egne problemer, som kun kan løses af AC ved, at der indgås i nogle nye forhandlinger. Det kan vi ikke løse herfra.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Nu er det jo sådan, og jeg har en fornemmelse af, at hr. Bruno Jerup har samme holdning til aftaler på arbejdsmarkedet som Socialdemokratiet har, nemlig at de aftales mellem parterne, og parterne på dette område er Finansministeriet og AC.

Som det fremgår af bemærkningerne og også af det, som jeg har sagt, så er der faktisk optaget kontakt mellem Finansministeriet og AC, og derfor må jeg tilstå, at jeg har svært ved at se det problem, som hr. Bruno Jerup her opstiller, for det, vi gør, er, at vi går ind og forsøger at afhjælpe en række af de umiddelbare akutte problemer, vi har konstateret, og så går processen i øvrigt i gang.

Lars Løkke Rasmussen (V):

Jeg skal gøre det kort. Jeg kan forstå, at fru Elsebeth Gerner Nielsen ønsker disse to lovforslag fremmet inden for en uges tid, og så skal jeg jo ikke trække tiden ud.

De to lovforslag, der er til behandling her i dag, dækker over to centrale emner: For det første ønsket om en forhøjelse af grænsen for SU-modtagernes egenindkomst på 1.000 kr. om måneden og for det andet et forsøg på at løse de ph.d.-studerendes beskatningsmæssige problemer. Dette sker dels ved hjælp af supplerende stipendium i forbindelse med studierejser i Danmark, dels ved ændring af ligningslovgivning, for så vidt angår studieophold i udlandet.

Må jeg om det første – altså spørgsmålet om egenindkomsten – sige, at vi i Venstre altid har ment, at det også for studerende skal kunne betale sig at arbejde, og da vi i foråret 1995 drøftede udformningen af den nye SU-lovgivning, gjorde vi os derfor til talsmænd for, at vi så på egenindkomstgrænserne. På den baggrund er vi i Venstre godt tilfredse med forslaget og kan give vores tilsagn om at støtte det, selv om jeg dog må sige, at vi hellere ville have brugt de 55 mio. kr., som forslaget koster, på en lidt anden måde, nemlig ved at indføre et skråt egenindkomstloft, sådan som vi også fremhævede det i forhandlingerne op til SU-forliget sidste forår.

Hvad angår den anden del af lovforslag nr. L 139, og det gælder for så vidt også lovforslag nr. L 132, vil jeg sige, at der ikke skal være nogen tvivl om, at vi i Venstre meget gerne vil medvirke til en effektiv løsning af de problemer, det i skattemæssig henseende har skabt for de ph.d.-studerende, at de med forskeruddannelsesreformen ændrede status fra at være lønmodtagere til at være studerende.

Venstre var derfor også i sidste folketingsamling medforslagsstiller på beslutningsforslag nr. B 122 om forskerstuderendes status. Her lagde vi sammen med Det Konservative Folkeparti, Fremskridtspartiet, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten op til, at man slet og ret ændrede de forskerstuderendes status, så de blev ansat på lønmodtagervilkår. På den måde kunne vi med ét slag og uden at indføre nye detaljerede regler og en mængde bureaukrati løse de ph.d.-studerendes beskatningsmæssige problemer. Det ville der være god ræson i, for det må være en fælles bestræbelse for det høje Ting, at de 10-15 pct. af kandidaterne på de videregående uddannelser, der er særligt forskningsmindede, tilbydes rimelige økonomiske vilkår i de tre år, deres ph.d.-uddannelse varer.

Det var imidlertid sådan under forhandlingerne omkring SU-lovgivningen, at undervisningsministeren her fra Folketingets talerstol tilkendegav, at han betragtede det beslutningsfor-

slag, Venstre var medforslagsstiller til, som værende forligsbud i forhold til et i øvrigt glimrende SU-forlig, som Venstre deltog i.

På det grundlag, og ikke mindst fordi ministeren her fra Folketingets talerstol afgav et klart løfte om en snarlig løsning af problemet, trak vi forslaget tilbage i maj 1995 i forventning om at blive indkaldt til en drøftelse af, hvordan vi kunne komme de ph.d.-studerende til undsætning. Jeg tillader mig her at citere, hvad undervisningsministeren helt præcis sagde ved den lejlighed, Folketingets forhandlinger 1994-95, side 5947: »Jeg kan gentage mit løfte om, at denne sag vil blive løst. Den vil også blive løst inden sommerferien.«

Nu skal jeg medgive, at ministeren ikke præciserede, om det var sommerferien 1995 eller 1996, han havde i tankerne. Jeg må dog sige, at vi havde en klar forventning om, at det var sommerferien 1995, og at vi på det grundlag er dybt skuffede over, at der først nu næsten otte måneder senere kommer et udspil, som man end ikke har gjort sig den ulejlighed at indkalde forligspartierne bag SU-lovgivningen til en forhåndsdrøftelse om. Det vidner om, at der i regeringen har været uenighed, at der i regeringen har været splid om, hvordan ministerens håndfaste løfte til oppositionen og de forskerstuderende skulle indfries. Så meget om fortiden, og lad den så i øvrigt hvile.

Jeg vil om indholdet af L 139 indskrænke mig til at sige, at vi betragter det som en lappeløsning på problemerne, og at vi fortsat er af den principielle opfattelse, at den rigtige løsning vil være at give de ph.d.-studerende lønmodtagerstatus.

Det vil regeringen øjensynlig ikke på det foreliggende grundlag. Det må vi så tage til efterretning. Og på den baggrund vil vi naturligvis, dersom vi skulle blive indkaldt som forligsparti, indgå i en konstruktiv dialog om den løsningsmodel, som regeringen her lægger op til.

Noget tilsvarende gør sig gældende i forhold til L 132, og der skal jeg så blot give tilsagn om, at vi også meget gerne indgår i en konstruktiv drøftelse om, hvorvidt regeringsudspillet på det her punkt kan tjene som den næstbedste løsning på de forskerstuderendes beskatningsmæssige problemer.

Jeg har så i øvrigt med glæde noteret mig, at L 132 skal have midlertidig virkning. Jeg lagde mærke til, at fru Lis Greibe sagde, at der her blev sat punktum for flere års utilfredshed. Det bliver højest til et semikolon, fordi lovgivningen

falder bort med udgangen af 1997. Det er vi glade for i Venstre, hvis det bliver til noget, for på den måde har regeringen da i det mindste accepteret en deadline for, hvornår de her problemer for alvor skal løses effektivt.

John Vinther (KF):

Det har igennem mange år været et mål for Det Konservative Folkeparti, at den såkaldte fribe løbsgrænse for, hvad modtagere af SU kunne tjene ved siden af, skulle hæves ganske betragteligt. Det er derfor naturligvis med glæde, at vi kan konstatere, at et led i den finanslovaftale, som Det Konservative Folkeparti har indgået med regeringen, netop er en forhøjelse af indtægtsgrænsen; det er formentlig en glæde, som vi deler med mange uddannelsessøgende. At dømme efter den noget begrænsede omtale i bemærkningerne om at forhøje den med egenindtægtsgrænsen, så er regeringspartierne åbenbart ikke helt så glade for resultatet. Det er i hvert fald kun blevet til sølle 6% linje.

Efter vores opfattelse er det vigtigt, at uddannelsessøgende, der modtager SU, motiveres til i et vist begrænset omfang, der naturligvis tager hensyn til, at deres uddannelse må komme først, tager et erhvervsarbejde ved siden af studierne. Det tror vi giver en god vekselvirkning.

Det, der udgør den største del af L 139 og hele L 132, er imidlertid forsøget på at løse de skattemæssige problemer, som ph.d.-studerende har fået i forbindelse med ændringen af deres status.

I L 139 søges problemet, for så vidt angår de indenlandske studierejser og deltagelse i konferencer m.v., løst ved at tildele ph.d.-studerende et kompensationsbeløb, der modsvarer de ekstraudgifter til skattebetaling, som de ph.d.-studerende har som følge af deres særlige status.

Vi synes, det for tiden er en udmærket løsningsmodel, der her er valgt, og da den til og med er udgiftsneutral, så kan jeg kun på Det Konservative Folkepartis vegne tilslutte mig lovforslaget. Jeg skal dog i lighed med det, som hr. Lars Løkke Rasmussen gjorde sig til talsmand for, sige, at Det Konservative Folkeparti også ønsker, at vi på sigt arbejder på at ændre selve de ph.d.-studerendes status fra at være studerende til at være lønmodtagere. Det vil være den rigtige løsning.

For så vidt angår L 132, der er fremsat af skatteministeren, så skal jeg på nuværende tidspunkt alene konstatere, at selv om den løsningsmodel, der her er valgt, på sin vis er parallel til

løsningsmodellen i L 139, og den løsningsmodel kan vi som sådan tilslutte os, så er den økonomiske konsekvens af L 132 jo ikke – og det siges stiltfærdigt og ikke for at skabe en konflikt – helt i overensstemmelse med det indgåede finanslovforlig.

De ph.d.-studerendes skattemæssige problemer skal naturligvis løses, og det medvirker Det Konservative Folkeparti også meget gerne til, men med finanslovaftalen in mente vil jeg opfordre skatteministeren til at indkalde Det Konservative Folkeparti til en – lad os kalde det – drøftelse, så vi kan få løst dette lille provenuemæssige fif.

Nu da jeg har nævnt finansloven, så vil jeg afslutningsvis minde om, og det må så være undervisningsministeren, at det af finanslovaftalen fremgår, at der er afsat 15 mio. kr. til at bedre SU'en for danske studerende i udlandet. Det er ikke med i L 139, og det er ikke nogen kritik, for det kan komme i en selvstændig lov, men også der forventer vi, at vi på et tidspunkt bliver indkaldt til en drøftelse af, hvad vi så nærmere gør for at udmønte finanslovaftalen.

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Jeg skal først kommentere forhøjelsen af indtægtsgrænsen for kandidatstuderende og forlængelsen af studieperioden i udlandet, som hr. John Vinther lige nævnte. Vi er fra SF's side noget forundrede. Vi har et forlig med regeringen, og så erfarer vi, at en del af forligspartierne laver en sær aftale i forbindelse med finansloven. O.k., det kan være, som det være vil. Men der står jo, at det skal ske med de øvrige partiers tilslutning, når det skal træde i kraft, og så forventer vi naturligvis at blive indkaldt til forhandlinger. Der sker ingenting. Så lige pludselig skal vi behandle det her i Folketinget.

Det eneste, jeg vil sige på nuværende tidspunkt, er, at vi selvfølgelig er villige til at forhandle med de øvrige forligspartier, hvis de har ønsker om ændringer. Og vi har da ikke noget imod, at disse elementer indgår. Vi forventer at blive indkaldt til forhandlinger. Andet og mere finder jeg ikke lejlighed til at sige her og nu.

Så er der selve det, som fylder mest og også fylder mest her i debatten, nemlig de ph.d.-studerendes skattevilkår. Det, vi får, er jo Storm P.-modellen, og det er jo den der, hvor man behandler indenlandsrejser på én måde og udenlandsrejser på den anden og får et eller andet underligt rodet noget. Men det var vi dog bekendt med, for det var sådan før sommerferi-

en, men vi havde da forventet at blive indkaldt til en drøftelse af den nærmere tydeliggørelse. Men det kom ikke bag på os, at det var sådan.

Så vil jeg også sige, at der er sket et fremskridt, idet der nu er sket en tydelig markering af, at der skal forhandles med AC om lønmodtagerstatus fra 1. april 1997. Det ser vi meget frem til; det imødekommer vort ønske. Vi havde helst set det før, men o.k., der er parlamentariske grunde til at gøre det sammen med overenskomstforhandlingen, så vi kan godt finde os i det.

Jeg har noteret mig, at disse bemærkninger om forhandlinger er noget tydeligere i skatteministerens L 132 end i undervisningsministerens L 139, men da det er sammen med regeringen, så går vi ud fra, at vi kan tage de bedste af bemærkningerne, og at det er regeringens politik.

Så skal jeg i øvrigt sige om undervisningsministerens forslag, at det, der irriterer mest ved denne sag, er, at den har trukket og bliver trukket helt urimeligt i langdrag. Vi har i årevis været bekendt med, at vi havde et problem, og som fru Lis Greibe var inde på, så var der en konference for et år siden, hvor det kom tydeligt frem: For det første er det en gene for de forskerstuderende, og for det andet blokerer det jo for, at vi kan komme i gang med mere alvorlige diskussioner om indholdet af selve reformen.

Vi får jo flere og flere meldinger om, at den ikke på alle punkter fungerer optimalt. Jeg tænker på selve indholdet, selve rammerne om den. Jeg ser, at der nu skal være en evaluering af rammerne, men stadig ikke af indholdet. Jeg synes, vi skal i gang med dette, for det er centralt. Vi vil bruge flere penge til forskning i disse år; det er så vigtigt, at de forskningsstuderende får den bedst mulige uddannelse.

Vi er vant til at rose os af, at vi har verdens bedste uddannelsessystem, men det er vel bare den nationale selvros, og efterhånden som flere af os kommer rundt i verden, så opdager vi, det ikke altid er rigtigt. Vi kunne da i det mindste sørge for, at vores uddannelsessystem er så godt som muligt, og når vi får antydning af, at det måske ikke helt er tilfældet, så gøre noget for at gøre det bedre. Og dér synes jeg, der er grund til at kritisere regeringen, fordi den i stedet for at tage fat på det reelle, har ladet dette i den store sammenhæng trods alt banale problem ligge og blokere for en indholdsdiskussion.

Til skatteministerens forslag skal jeg kun sige, at jeg tilslutter mig med de bemærkninger, jeg

allerede er kommet med. Der er en enkelt detalje, som jeg undrer mig over, det er i forbindelse med hotelophold, hvor forskerstuderende ikke får lønmodtagerstatus foreløbigt. Mens lønmodtagere kan fratække mod dokumentation et af Ligningsrådet godkendt beløb eller uden dokumentation en tredjedel heraf, så kan forskerstuderende kun fratække en tredjedel heraf. Det synes jeg er en lidt ejendommelig forskelsbehandling, især i betragtning af, at det skal gælde indtil 1. april 1977. Hvorfor i alverden laver man denne mellemløsning på dette punkt? Det forstår jeg altså ikke, så jeg vil bede skatteministeren om at forklare, hvad tankegangen er hermed.

Men vi kan som sagt tilslutte os skatteministerens L 132. Angående L 139 kan vi også tilslutte os den del, der handler om ph.d.-studerende. Om det øvrige forventer vi at blive indkaldt til forhandlinger.

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Hvad angår lovforslag nr. L 139 om de studerendes muligheder for at tjene nogle flere penge, nemlig 1.000 kr. om måneden, uden at det berører deres SU, vil jeg sige, at det er en vældig god idé. Det er vigtigt, at studerende har mulighed for at tjene nogle penge ved siden af, også fordi det ofte er sådan, at det er erhvervsarbejde, der giver muligheder for at få job bagefter.

Forslaget om at lave et supplerende stipendium ved studierejser i Danmark, er jo et forsøg på at lappe på de problemer, som vi jo alle sammen kender til, og som vi også alle sammen ved skal løses på en helt anden måde, hvis det ikke kun skulle være lappeløsninger.

Det er det samme, der er tilfældet, når vi snakker om lovforslag nr. L 132. Det er udmærket, at vi ændrer en smule på skattelovgivningen, sådan at vi sikrer de ph.d.-studerende nogle rimelige vilkår. Men det helt rigtige at gøre er at få defineret de ph.d.-studerende som lønmodtagere, og det er vi så heldigvis også i gang med.

På den baggrund kan Det Radikale Venstre tilslutte sig begge lovforslag.

Kim Behnke (FP):

Også Fremskridtspartiet har både inden for og uden for valgkampe haft det synspunkt, at SU-modtagere gerne må tjene flere penge uden at blive ramt af dette absurde samspilsproblem, at når man tjente lidt flere penge og dermed gjorde en samfundsgavnlig indsats, blev man

straffet ved efterfølgende at skulle tilbagebetale SU-beløb.

De sager, der har været kørt med Hypotekbanken osv., vidner jo også om, at det administrative besvær og den nidkærhed, myndighederne udviser i den forbindelse, slet ikke står mål med de små beløb, der har været tale om.

Derfor håber vi, at denne forhøjelse af beløbsgrænsen kan være med til, at der er nogle studerende, som kan bruge deres tid på studierne og til at tjene noget penge frem for at sidde og holde øje med deres skatteregnskab og deres SU-regnskab. Det vil i sig selv vil være en god ting. Derfor kan vi selvfølgelig støtte det element.

Når det drejer sig om den status for ph.d.-studerende, som andre ordførere har været inde på tidligere, så var vi jo medforslagsstillere til et beslutningsforslag, og derfor ønsker vi også, at ph.d.-studerende opnår mulighed for at blive betragtet som lønmodtagere.

Jeg kan godt forstå, at regeringen har haft problemer med at få formuleret de to lovforslag, for på den ene side har man jo et stort Socialdemokrati, hvis betonklodser stadig væk er forankret dybt i fagbevægelsen, og som gør, at man stadig væk er parat til at lade enkelte fagforbund have disse eksklusivforbehold, hvor de tror, de kan blokere for tingene.

Vi er fuldstændig uinteresserede i, hvad AC mener om det her. Folketinget skal selvfølgelig kunne vedtage love, uanset hvad fagforbundene mener, og de ph.d.-studerende skal selvfølgelig kunne indgå aftaler med virksomheder, uanset om der er indgået AC-overenskomster på de pågældende virksomheder. Vi ved godt, at venstrefløjens inklusive Socialdemokratiet har den opfattelse, at man kun skal have lov til at arbejde de steder, hvor der er AC-overenskomster. Derfor kan det selvfølgelig være problematisk at få de her ting skruet rigtigt sammen.

I den anden ende har man skatteministeren, som jo daglig diverterer med forslag til at finde de 25-ører og 50-ører, der ligger rundt omkring i lommeulden hos folk, for at være helt sikker på at få dem skrabet i statskassen. Det giver jo unægtelig problemer for de arme studerende, der som led i deres uddannelse er nødt til at rejse enten indenlands eller udenlands, og hvor de skattesituationer, folk bliver bragt i, er helt absurde, fordi de jo har deciderede tab som følge af, at de gør noget, der er nyttigt for deres uddannelsessituation.

Den model, der nu ligger, er, som andre ordførere har været inde på, så langtfra den ideelle løsning. Vi havde håbet på, at vi kunne lave en permanent ordning allerede nu, det ser ikke ud til at være tilfældet, men vi kan ikke have, at der er så mange mennesker rundt omkring, der lider under - hvad enten det så er regeringen, embedsværket, eller hvem ansvaret er hos - at de ikke kan få sig taget sammen til at få den ordentlige løsning på plads.

Derfor medvirker vi selvfølgelig gerne til at få disse love vedtaget, sådan at de mennesker, der drejer sig om, ikke længere skal være belastet økonomisk af de forhold, der eksisterer lige i øjeblikket.

Jeg kan høre på de ordførertaler, der er holdt, at det godt kan være, at der vil blive indarbejdet forskellige former for ændringsforslag undervejs. Skulle vi tage stilling til begge forslagene i dag, så ville vi stemme for, men den garanti kan det godt være, at jeg er nødt til at sætte en lille parentes omkring, for hvis SF - og også andre partier - skal have lov til at redigere alt for meget i forslagene, så ved vi jo ikke helt præcist, hvilken udformning forslagene har, når de når frem til tredjebehandling.

Så med dette lille forbehold skal vi gerne anbefale forslagene til en god og positiv udvalgsbehandling, og så ser vi frem til, at vi kan få løst i hvert fald de her to problemer, ja, der er vel tre, ved en tredje behandling af lovforslagene.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Jeg vil sige, at når man som socialdemokrat hører på hr. Kim Behnkes indlæg, kan man efterhånden blive både helt tung i hovedet, tung om hjertet og svag i knæene af alt det beton, som vi efterhånden bliver beskyldt for at slæbe rundt med. Men at det skulle gøre sig særlig gældende her, det må jeg tilstå at jeg har svært ved at se.

Jeg har svært ved at fatte, og jeg tror også, man gerne vil have sig det frabedt ude i byen, at AC skulle beskyldes for at være nogen specielt socialdemokratisk organisation. Jeg forstår simpelt hen ikke hr. Kim Behnkes logik i, at det skulle være AC, som har blokeret for udviklingen. Jeg må tilstå, at det mildt sagt ikke er det indtryk, jeg har fået.

Det er sådan, at vi trods alt stadig anerkender, at vi har et aftalereguleret arbejdsmarked, og at dette vedrører det offentlige, fordi det offentlige

er aftaleparten. I øvrigt er det sådan, at det også involverer offentlige midler; det er jo derfor, man forhandler.

Men at det skulle handle om, at Socialdemokratiet er beton, ja, så må jeg tilstå, at så er jeg glad for, at vi er beton, for så står vi da i det mindste solidt dér, hvor man skal stå.

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Det var blot til det, hr. Kim Behnke sagde: Vi kunne være fuldstændig ligeglade med, hvad AC vil. Det kan vi jo ikke, for vi skal finde ud af, hvem der skal betale for det her.

Hvis ph.d.'er skal have lønmodtagerstatus, kommer det til at koste noget, og det er der nogle der skal finansiere, der er nogle, der skal finansiere gildet. Det betyder altså, at man i forbindelse med de næste overenskomstforhandlinger er nødt til at finde ud af, hvordan forholdet skal være mellem de ph.d.-studerende og de andre færdige kandidater, hvor meget man skal have i løn på de forskellige niveauer.

Det synes jeg ikke vi skal begynde at blande os i her i Folketinget. Jeg kan heller ikke forestille mig, at hr. Kim Behnke vil være med til det.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Jeg er fuldstændig enig i den sidste betragtning. Folketinget skal ikke blande sig i, hvilke overenskomster der bliver indgået, ingenlunde. Men der er heller ingen fagforbund, heller ikke AC, som skal forhindre Folketinget i at få tildelt ph.d.-studerende den lønmodtagerstatus, som vi har været enige om i flere år, ved at stille krav om, at det kun kan lade sig gøre, hvis der er indgået overenskomster på deres område. Det er ikke Fremskridtspartiets opfattelse, at fagforeninger, hvad enten det er AC eller andre, skal kunne være blokerende for, at den slags lovændringer finder sted her i Folketinget.

(Kort bemærkning).

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Jeg skal kort meddele, at efter vores opfattelse er løn- og arbejdsvilkår noget, der aftales med de pågældendes faglige organisationer. Hvis det er en betonholdning, så er vi desværre også et betonparti.

Bruno Jerup (EL):

Vedrørende udvidelsen af mulighederne for at have erhvervsindkomst ved siden af sin SU kan vi sige, at vi da kan leve med den udvidelse.

Men vi havde helst set, at man i stedet udvidede stipendierne generelt for de studerende, idet vi mener, at det faktisk er sådan, at de studerende allerede i dag bruger ganske megen tid på erhvervsarbejde i forhold til at studere. Derfor er der ikke noget særskilt formål med at udvide den mængde af tid, som de studerende bruger på erhvervsarbejde, i forhold til hvad de gør i dag, men det er der åbenbart andre, der mener. Vi har så den lidt afslappede holdning, at vi kan leve med, at man laver denne model i stedet for at give øget stipendieandel.

Vedrørende ph.d.: De to lovforslag, lovforslag nr. L 139 og lovforslag nr. L 132, har til formål at løse nogle rimeligt veldokumenterede og bredt anerkendte problemer, som de forskerstuderende har, men desværre har man valgt den mest bureaukratiske løsning på det problem. Både i fremsættelsen og i bemærkningerne står der:

»Regeringen vil tage kontakt til AC med henblik på at overveje en ændring af de forskerstuderendes status.«

De meldinger, der indtil videre er kommet både fra regeringspartier og fra andre, peger i den rigtige retning, og derfor kan vi næsten se frem til, at et samlet Folketing vil støtte det næste forslag, vi skal i gang med, nemlig beslutningsforslag nr. B 55, som er fremsat af Enhedslisten og undertegnede.

Vi mener sådan set godt, at man allerede på nuværende tidspunkt kan tage det skridt at sende signalet fra Folketinget: at det er det, man ønsker. Argumentationen imod at gøre det er stort set ikke til stede i de to lovforslag, og jeg ser ingen grund til at lave en forsøgsordning med hensyn til skattefradrag, der strækker sig over to år.

Konklusionen kan efter Enhedslistens opfattelse drages allerede i dag. Hvis regeringen absolut vil lave en lovgivning – og det kan da være rimeligt nok nu – som løser problemerne konkret, bør den lovgivning kun gælde, indtil forhandlingerne med AC er afsluttet, og det kan vel gøres inden for en forholdsvis kort tidsramme.

Spørgsmålet om de forskerstuderendes status behøver efter vores opfattelse på ingen måde at kædes sammen med en generel evaluering af ph.d. Det er klart, at en evaluering af ph.d. godt kan have krav på lidt længere tid, så man har en større gruppe af folk, der er blevet færdige inden for denne ordning. Men de to spørgsmål behøver ikke at blive kædet sammen: den generelle evaluering og spørgsmålet om lønmodtagerstatus.

Jeg kan nu heller ikke helt forstå skatteministerens forslag. Jeg troede sådan set, det var en del af regeringens politik at rydde op i alle i de særordninger, der var for forskellige grupper. Her indfører man nye. Men jeg kan også forstå på Socialdemokratiets ordfører, at det er lidt af en misser i det store spil. I hvert fald kan man sige, at man ikke har løst problemet på den enkle måde.

Det er klart, at de to lovforslag vil betyde en forbedring økonomisk for de fleste ph.d.-studerende. En del af dem har betydelige rejseaktiviteter, og vi kan ikke benægte, at der vil være nogle forbedrede forhold for de ph.d.-studerende med de to forslag.

Derfor kan vi ikke sige, at vi vil stemme imod dem. Det ville være lidt uhensigtsmæssigt, for hvis konsekvensen var, at der ikke blev gjort noget som helst, så var det jo ringere end ingenting. Vi er lidt kritiske over for, at man løser de her problemer på en meget bureaukratisk måde, at man ikke for længst har gjort eller nu gør noget reelt ved sagen, men vi er på den anden side heller ikke af den opfattelse, at forslagene decideret er skadelige for systemet.

Med de ord vil jeg sige, at vi er negative over for metoden, men vi vil nok alligevel ende med at stemme for de stillede lovforslag. Sådan er det!

Addi Andersen (CD):

Der er problemer med de ph.d.-studerendes økonomiske forhold ved studierejser i udlandet og i Danmark, og de søges nu løst ved en foreløbig ordning ved at bevilge supplerende stipendium. Det er skatten, der er skurken, fordi de mennesker, der berøres, ikke har status som lønmodtagere. Den foreløbige ordning vil, som det siges i bemærkningerne, næsten kompensere for det misforhold, der er tale om.

CD kan støtte denne del af undervisningsministerens forslag og samtidig lovforslag nr. L 132, der er fremsat af skatteministeren vedrørende den nødvendige ændring af ligningsloven.

Jeg kan også give mit partis tilslutning til den anden del af lovforslag nr. L 139, som er en følge af finanslovforliget, og som går ud på, at grænsen for de studerendes egenindtægt i SU-loven forhøjes med 1.000 kr. om måneden.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen): Jeg mener, at vi med de to lovforslag, der ligger her, hvoraf jeg kun skal beskæftige mig med det

ene, lever op til den aftale, vi traf med Folketingets partier, forudsat at forslagene vedtages. Men det ser det ud til efter det, jeg har lyttet mig frem til.

Så vil jeg minde om, at før vi eventuelt ender i en lønmodtagerstatus, er der altså en række spørgsmål, der skal afklares. Når regeringen har været længere om at fremlægge de her lovforslag, end det måske kunne synes rimeligt, hænger det sammen med, at det ikke er uden problemer at finde en endelig og god løsning. Og i regeringen er vi enige om, at vi skal finde en god og holdbar løsning.

Må jeg sige til hr. Lars Løkke Rasmussen, at jeg havde egentlig forventet en smule større ydmyghed. For det er jo hr. Lars Løkke Rasmussens partifælle, min forgænger, der har rodet os ind i det her, og hvor det nu vil blive min opgave at rode os ud af det igen. Sådan er det med næsten alle ting: Det er lettere at komme ind end at komme ud – i det her tilfælde at komme ud af de her problemer. Jeg forstår på Venstre, at det er de også indstillet på, og så får vi vel nogle konstruktive og gode drøftelser. Men jeg må sige, at Venstres indstilling har overrasket mig – også i denne sag.

Til hr. Kjeld Rahbæk Møller vil jeg blot sige, at den del af SU-forslaget, som vedrører egenindtægtsgrænsen, selvfølgelig skal drøftes med forligspartierne. Det har hele tiden været meningen. Det står i aftalen, og det kommer til at ske nu. Og det kan selvfølgelig kun gennemføres, hvis vi er enige. Sådan er det med forlig. Men da det i øvrigt er en god sag, går jeg ud fra, at det ikke skaber os fælles problemer.

Så vil jeg sige – men det vender jeg tilbage til under det sidste beslutningsforslag – at når det gælder evalueringen af ph.d., har vi lagt op til en proces, som skal i gang inden alt for længe.

Skatteministeren (Carsten Koch):

Jeg skal takke for en særdeles positiv modtagelse af dette lille lovforslag; jeg taler om lovforslag nr. L 132.

Der blev stillet et par enkelte spørgsmål. Hr. Kjeld Rahbæk Møller spurgte om niveauet for de skattefrie ydelser, idet hr. Kjeld Rahbæk Møller henviste til, at man jo lige så godt kunne tage den høje sats, den, der svarer til det fulde hotelmaksimumsdispositionsbeløb.

Dertil vil jeg sige, at når vi har været mere moderate, er det af flere grunde. For det første drejer det sig om en firedobling i forhold til det beløb, man har i dag. Det er en ganske betydelig

forøgelse, som jeg nok vil sige ligger ud over, hvad man formentlig også har kunnet forvente, da man fremsatte forslag om at få en bedre skattemæssig behandling af det her.

Et andet argument er, at det så er samlet, da vi jo prøver at etablere visse former for, hvad skal vi kalde det, enkelhed og lighed, således at de forskellige grupper bliver behandlet lige i denne sammenhæng. Det betyder så også, at andre grupper skal have den samme regel, og så er vi altså oppe på et merprovenutab af størrelsesordenen 30 mio. kr. på årsbasis. Det synes vi er for meget at begynde at indføre i sådan en overgangsmodel.

I øvrigt bliver der en ret stor – en for stor – forskel til de skattefri grænser, der i øvrigt eksisterer. Så vi synes egentlig ud fra et forenklingssynspunkt, at det er mere passende at fastholde en tredjedel af maksimumsbeløbet, og så er det til gengæld uden dokumentation; det er i øvrigt også et udmærket incitament til at være påholdende med hoteludgifter.

Hr. Bruno Jerup anførte, at der her er tale om et tilbageskridt i forhold til det normale princip, der ligger i skattereformen. Det kan jeg delvis give hr. Bruno Jerup ret i. Argumentet er, at der på grund af de tidsforskydninger, der er med hensyn til at forhandle sådan noget, kommer et hul. Man kunne vælge at sige: Det vil vi så overhovedet ikke acceptere; vi vil først lave overenskomstfornyelser samtidig med alt det øvrige, og så bare lade dem sejle deres egen sø. Vi har så valgt en midlertidig skattemæssig løsning. Det synes jeg er meget fornuftigt og fremkommeligt, og det er altså grunden.

Jeg vil benytte lejligheden her til at lave en ordning, som har en vis form for ensartethed. Jeg mener, at det på de givne betingelser kan forsvares.

(Kort bemærkning).

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Det er undervisningsministeren, som jeg har et par bemærkninger til.

Jeg takker selvfølgelig for tilsagnet om at indkalde til drøftelser af SU. Jeg skal ikke gå ind i nogen diskussion om substansen her; det gør vi ved forligsforhandlingerne. Jeg skal blot minde om, at dengang vi vedtog SU-reformen, var det især for De Radikale afgørende at begrænse erhvervsarbejdet, og derfor er det måske en lidt ejendommelig holdning, man indtager i dag.

Hvad angår ph.d.erne, vil jeg godt spørge, om det er ministerens agt også at indkalde forligs-

partierne til en drøftelse af, hvad der nu skal ske. Nu får vi jo en foreløbig løsning og forhåbentlig en endelig løsning på skatteproblemerne. Men alt det andet, altså satsen, kvalitet i det hele taget, evalueringer, er det bare meningen at gøre det, der står i bemærkningerne, eller agter ministeren også at indkalde sine forligspartier til en drøftelse af, hvad vi kan gøre med ph.d.-reformen her og nu?

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen): Hvis det er et ønske hos forligspartierne, indkalder jeg dem selvfølgelig gerne.

Jeg forudser i øvrigt, at når det gælder i evalueringen af forskeruddannelsesreformen – jeg vender tilbage til det om lidt i øvrigt – så bliver der tale om en faseopdelt indsats. Men det, man skal være opmærksom på nu – og det synes jeg også skulle gælde hr. Kjeld Rahbæk Møller, som jeg synes har meget hast med evalueringen – at der faktisk kun er kommet en 7-8 stykker ud med en færdig ph.d.-reform. Det er ikke mange at vurdere ud fra. Derfor mener jeg, at vi skal give os tid, så vi har et ordentligt, grundigt beslutningsgrundlag at træffe en fremtidig beslutning på.

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Hvad angår ønsket, kan jeg da minde ministeren om, at allerede efter høringen i fjor bad forligspartierne om forhandlinger, og dette ønske står stadig ved magt. Så vi håber, at ministeren indkalder os snarest.

Hvad angår evaluering, er jeg selvfølgelig enig med ministeren i, at en total evaluering af kvalitet ikke kan gøres på nuværende tidspunkt. Det tror jeg ikke der er nogen, der forestiller sig, men vi vil godt evaluere elementer af den. Det kan vi diskutere nærmere under de drøftelser, som jeg forstår ministeren nu vil indkalde til.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget under punkt 8 henvises til Uddannelsesudvalget, og at lovforslaget under punkt 9 henvises til Skatteudvalget. Hvis

ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 55:

Forslag til folketingsbeslutning om forskerstuderendes status.

Af Bruno Jerup (EL) og Jette Gottlieb (EL).
(Fremsat 28/11 95).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

I beslutningsforslag nr. B 55 opfordres regeringen til at ændre de forskerstuderendes status, så de bliver ansat på lønmodtagervilkår.

Regeringen må også under henvisning til behandlingen af de to foregående lovforslag afvise dette forslag. De ph.d.-studerendes status kan kun ændres til ansættelse som lønmodtagere, hvis der indgås aftale herom med de aftaleberettigede parter; det er som tidligere meddelt Finansministeriet og Akademikernes Centralorganisation.

Regeringen har allerede besluttet at søge forhandling med AC med henblik på overvejelser om at ændre de ph.d.-studerendes status, men har også slået fast, at den ændring af status ikke må gå ud over den uddannelsesmæssige fleksibilitet, som er indbygget i den nuværende ordning, ligesom en ændring ikke må medføre merudgifter for staten.

Det fremgår af bemærkningerne – og her vender jeg tilbage til det, hr. Kjeld Rahbæk Møller også har spurgt om – at hele forskeruddannelsesreformen skal evalueres. I foråret 1996 regner vi med at afholde en statuskonference. Her skal den nærmere tilrettelæggelse af evalueringen drøftes.

Evalueringen skal altså gå i gang i løbet af 1996. Den skal som sagt faseopdeles, og første fase er rekrutteringen til studiet, som vi netop har talt om, finansieringen af studiet og finansieringen af de studerendes leveomkostninger, og denne fase skal af gode grunde afsluttes omkring årsskiftet 1996-97.